

חולי הנפש המאושפזים במוסדות חוץ, כדי למנוע המשכת תשלום מעל לתקופה הנראית למשרד כדרושה.

בחודש יולי 1958 מינה המשרד ועדה, שמתפקידה לבדוק את כל חולי הנפש המאושפזים במוסדות חוץ על חשבון המשרד או בהשתתפותו הכספית ולקבוע את מספר החולים, שאפשר לשחררם מהמוסד.

(ב) ההסדרים המינהליים לגבי ההתחייבויות, שהמשרד קיבל מקרובי חולי הנפש המאושפזים על השתתפותם בדמי האישפוז, לא היו תקינים במידה מספקת: לא הייתה עקיבה שיטתית אחרי גביית הכספים; לא היו רישומים, שישקפו את הפיגורים בתשלומים, וטופסי ההתחייבויות לא הוחזקו בצורה מסודרת ובמקום בטוח. בעקבות הביקורת ניגש המשרד לתיקון המצב.

ה. מחלקת האחיות

בחודשים מארס ואוקטובר 1958 נערכה ביקורת במחלקת האחיות של משרד הבריאות, שמתפקידה לתכנן את ההכשרה ואת ההשתלמות של האחיות למקצועותיהן בכל המוסדות לחינוך אחיות בארץ ולפקח על מוסדות אלה ועל עבודת האחיות המועסקות על ידי משרד הבריאות. משרד הבריאות מחייב את האחיות, המקבלות חינוך או השתלמות בבתי הספר הממשלתיים לאחיות או בקורסים הנערכים בעבור אחיות של משרד הבריאות, לשרת את המשרד תוך תקופה מסוימת אחרי גמר הלימודים. לשם כך מוחתמות התלמידות והאחיות המשתלמות על טופס התחייבות הכולל סעיף, שלפיו תחזיר המתלמדת או האחיות את ההוצאות הכרוכות במתן הלימודים במקרה של אי מילוי השירות לפי דרישת משרד הבריאות.

הביקורת הצביעה על הצורך, שההחתמה של התלמידות והאחיות המשתלמות והרישום של התחייבויותיהן ייעשו בצורה תקינה כדי להגטיח את האפשרות לממש את ההתחייבויות במידת הצורך.

ו. משרד הדתות

פעולות הביקורת

נבדקו: המחלקה לשירותים ציבוריים; המחלקה למועצות דתיות; המחלקה לקשרים עם הגולה. כן נערכה בדיקה על פעולות מחלקת הכספים בשם לב במיוחד לפעולות הממוננות מכספי תקציב הפיתוח.

א. המועצות הדתיות

לפי חוק תקציבי השירותים הדתיים היהודיים, תשי"ט – 1949, נושאת הממשלה בשיעור של 1/3 מההוצאות השנתיות של המועצות הדתיות, ואילו הרשות המקומית, שבתחום שיפוט נמצאת המועצה, נושאת בשיעור של 2/3; באותם המקומות, שאינם נמצאים בתחום שיפוט של מועצה מקומית, חלות ההוצאות של המועצות הדתיות רק על הממשלה. בשנת הכספים 1957/58 הגיעה השתתפות הממשלה בהוצאות המועצות הדתיות לסכום של 1,150,000 ל"י בקירוב. חלק מן ההוצאות של המועצות הדתיות מכוסה על ידי הכנסותיהן, הנובעות מקבלת כספים בעד השירותים הניתנים על ידיהן; בעד שירותים אלה רשאיות המועצות הדתיות, באישור שר הדתות, להטיל אגרות, ואישור זה של האגרות ושיעורן טעון פרסום ברשומות.

במשרד הדתות קיימת יחידה הנקראת "המחלקה למועצות דתיות", שתפקידה העיקרי לפקח על הפעולות של המועצות הדתיות. ביקורת, שנערכה בחודש דצמבר 1957 ובדיקת מעקב שנערכה בחודש גובמבר 1958 במחלקה זו, העלתה:

1. לדעת הביקורת דורש הפיקוח על המועצות הדתיות, המוטל על משרד הדתות, שהמחלקה תבדוק, אם הפעולות הכספיות של המועצות הדתיות נעשו בהתאם לתקציבים שאושרו ובמסגרתם, ואם הדוחות הכספיים השנתיים, המוגשים למשרד הדתות ע"י המועצות הדתיות, משקפים אל נכון את פעולותיהן הכספיות ומבוססים על רישומים ומסמכים נאותים ומתאימים. הביקורת העלתה, שהחל מראשית שנת 1958 לא נעשו כלל הבדיקות הנ"ל לגבי הדוחות השנתיים של המועצות הדתיות. גם עד ראשית שנת 1958 נבדק רק חלק מהדוחות של כ-180 המועצות הדתיות הקיימות; מהדוחות שנבדקו היו רק 6 המתחסים לשנת הכספים 1956/57.

משרד הדתות הסביר, שרק 2 מפקידי המחלקה למועצות דתיות מועסקים בבדיקת הדוחות הכספיים והמסמכים הקשורים בהם ושחוליה זו אינה מספיקה כדי להקיף את כל שטח הפעולה.

2. כאמור לעיל, מכוסה חלק מההוצאות של המועצות הדתיות על ידי גביית אגרות בעד השירותים הניתנים על ידיהן, שאישורן ואישור שיעוריהן על ידי שר הדתות טעון פרסום ברשומות. בעוד שאגרות כאלה נכות על ידי כל המועצות הדתיות, העלתה הביקורת, שרק לגבי 50 מקומות פורסם אישור זה של שר הדתות; לגבי כל יתר המקומות, וביניהן 3 הערים הגדולות, בכלל לא פורסם אישור של אגרות, פרט לאגרת השחיטה, שאושרה למועצה הדתית בתל אביב. בפרסום האישור של שר הדתות לגבי 50 המועצות הדתיות ניתן אישור כללי בלי פירוט סוגי האגרות ובלי ציון שיעוריהן.

ב. השימוש בכספים שנועדו לשיפוח אתרים היסטוריים

במסגרת הפעולות לשיפוח אתרים היסטוריים על ידי משרד הדתות מכספי תקציב הפיתוח נעשה באפריל 1956 חוזה בין משרד הדתות לבין החברה הממשלתית לתיירות, לפיו נמסר ביצוע העבודות לחברה זו. למימון העבודות העביר המשרד בין השאר לחברה במשך שנת הכספים 1956/57 סכומים שונים ביניהם סכום של 50,000 ל"י, שנועד לשיפוח אתרים היסטוריים בהר ציון.

ביקורת, שנערכה ביוני 1958, העלתה, שמשרד הדתות לא הפעיל פיקוח על ביצוע העבודות, שנמסרו לחברה; הוא לא דרש ולא קיבל מהחברה דוחות על האופן והמידה של ניצול הכספים, שהועברו אליה. ביקורת, שנערכה בחברה הממשלתית לתיירות, העלתה, שמתוך הסכום של 50,000 ל"י, שהועבר אליה לשיפוח אתרים בהר ציון, נשאר סכום של 21,000 ל"י בידי החברה בלא ניצול ובלי שמשרד הדתות ידע על כך.

ג. השימוש בכספים שנועדו לבניינים המשמשים לצרכים דתיים

בדו"ח השנתי מס' 7 (עמ' 153) צוינו ליקויים, שהועלו על ידי הביקורת, בדבר ביצוע ההלוואות, שניתנו מתקציב הפיתוח להקמת בניינים המשמשים לצרכים דתיים: נקבע, שמשרד הדתות לא הפעיל פיקוח מספיק על הנוקמים ועל שאר הגופים, שבאמצעותם ניתנו ההלוואות ושמצדם נעשו החוזים עם מקבלי ההלוואה; משרד הדתות לא עמד על דיווח נאות מגופים אלו, וכתוצאה מכך הוחזקו הכספים במקרים רבים למעלה משנה בידי גופים אלה.

ביקורת, שנערכה מחדש במשרד הדתות בחודש יוני 1958, העלתה, שציקר הליקויים שהוזכרו בדו"ח השנתי מס' 7 עוד לא תוקנו. דיווח הגופים, שבאמצעותם ניתנו ההלוואות, נשאר לקוי וחלק ניכר מהכספים הוחזק בידי גופים אלה במשך תקופה מס' 6 עד 10 חודשים בלא ניצול. נוסף על כך נקבע, שההחלטות של משרד הדתות על אישור הבקשות להלוואות או דחייתן בכל מקרה ומקרה לא התבססו על הנחיות קבועות אלא על שיקול אינדיבידואלי ושההחלטות לא נומקו בתיקים.

10. משרד החוץ

פעולות הביקורת

1. הביקורת בארץ:

בארץ נבדקו פעולות המחלקה הקונסולרית ונערכה ביקורת במחלקת ההסברה ובמחלקת המגננות. במחלקה לכספים נבדקו הוצאות המשרד בארץ, וכן הוצאות ותהכנסות של נציגויות ישראל בחוץ לארץ על פי הדוחות הכספיים, שהנציגויות מגישות למחלקה לכספים.

2. הביקורת בחוץ לארץ:

ארצות הברית: נוכח התיקף הרחב והחשיבות הרבה הנודעת לפעולות המדינה ומסדותיה בארצות הברית מינה מבקר המדינה נציג מיוחד לביקורת בארצות הברית. הנציג החל בעבודתו בחודש מאי 1958; בשנה הנסקרת ערך ביקורת על הפעולות המינהליות והמשקיות של שגרירות ישראל בושינגטון ושל הקונסוליה הכללית בניו יורק. רואי החשבון, ה"ח גרין סטרוקר ושות', ניו יורק, ערכו מטעם מבקר המדינה ביקורת חשבונית בשתי נציגויות אלה.

אירופה: בשנת 1958 נערכה ביקורת בצירות ישראל בווינה, בשגרירות ישראל בהאג, וב- קונסוליה באמסטרדם. כן נערכה ביקורת בביתן ישראל בתערוכה העולמית, בבריסל (שתקציבו נקבע במסגרת תקציב משרד החוץ).

א. שירותים קונסולריים

1. בשנת 1958 נערכה ביקורת על פעולות משרד החוץ בתחום השירותים הקונסולריים.

(א) הכנסות קונסולריות

בדין וחשבון השנתי מס' 6 של מבקר המדינה (עמ' 113) נכללו ממצאי ביקורת בדבר סדרי הגבייה של כספים, שנציגויות ישראל מקבלות בעד שירותים קונסולריים: מתן דרכונים ומתן אשרות ואישורים קונסולריים. בדו"ח זה צוין, שפיקוח המחלקה הקונסולרית במשרד החוץ על סדרי הגבייה בנציגויות היה לקוי, והוצע להעביר את הפיקוח למחלקת הכספים של משרד החוץ, שעובדיה יותר מנוסים בבדיקת חשבוניות; הצעה זו לא בוצעה.

בחודשים ינואר ופברואר 1958 נערכה מחדש ביקורת על סדרי הגבייה של הכספים המשתלמים בעד שירותים קונסולריים – כספים, שבשנות הכספים 1956/57 ו-1957/58 הסתכמו בסך כ-250,000 ל"י לשנה. הביקורת העלתה:

הנציגויות שולחות למחלקה הקונסולרית העתקים מהיומנים, בהם הן רושמות את ההכנסות ממתן דרכונים וממתן אשרות ואישורים קונסולריים; המחלקה אינה בודקת העתקים אלו. העתקי יומני ההכנסה מאשרות ומאישורים קונסולריים מושמדים על ידי המחלקה עם קבלתם; העתקי יומני ההכנסה ממתן דרכונים נעזים בתיקים.